

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Consecratione Novæ Basilicæ S. Avrelii, dotatione, manumissione &
libertate monasterii, quam Wilhelmus procuravit.

urn:nbn:de:0128-1-17336

nouasse, quam solum in primæua monachorum cōuersatione olim nouimus celebrem. O quam pulchrum fuerat in illo tempore conuersationi tot Dei famulorum interesse, quorum & si corporalis habitatio fuerit in præsentī seculo, mens tamen & desiderium uersabantur in cœlo. His pater sanctus decreta sanctæ regulæ conformia, pro pleniori institutione morum & mentium edidit, quæ missis fratribus ad Cluniacum, uillorum cōsuetudines discerent ac reportarent, in vno volumine varia & pulchra distinctione compilauit. Harum consuetudinum codex in multis hodie cœnobijs habetur, testis præca religionis & sanctitatis monachorum Hirsaugiensium, licet per nouarum constitutionum Bursfeldensium editionem, pene ab usu uideatur abolitus. Libet autem fratrum conuersorum institutionem à S. Wilhelmo abbate sapienter factam paucis perstringere, ut sciat posteritas quanta sollicitudine, diligentia & studio salutem suam fratres huius monasterii sub pastore pijsimo quæserint. Ad nocturnas uigilias omnes cum summa festinatione & reuerentia in ecclesiam conuenire, suas orationes deuotissime dicere, omniaque cum silentio agere singulis noctibus solebant. Et quia diuinis laboribus operibusque depugnantabantur, quibus expletis licebat ad stratam redire uolentibus, aut si maluissent in ecclesia remanere, quousque nocturni complerentur à monachis in choro. Mane singulis diebus summo missam omnes audiebant, qua finita conueniebant ad capitulum culpærum, ubi pro commissis negligentijs se proclamantes pœnitentiam à magistro condignè accipiebant. Deinde si cui placebat, confitebatur culpas suas sacerdoti, ut diem seruentium Dei in amore alacritate perficeret. Post hæc unusquisque ad opus sibi pergebat iniunctum, laborantque omnes cum incredibili seruore charitatis, non secus quam si omnibus necessaria prouidere suis laboribus singuli tenerentur.

Constitutiones monasticas edidit rector. Quales fuerit conuersorum uita ad tempus. Ad nocturnas omnes conuenerunt.

Missam quousque audiunt. Et capitulum.

Laboribus manuum diligentissimè intendunt.

Summa deuotio & charitas in eis seruabat.

Ad omnem obedientiam erant promptissimi.

Verba nulla inter eos otiosa uel contentiosa.

Communio corporis Christi.

Ad completorium accurrunt omnes.

In omni conuersatione erant sanctissimi.

Ad historiam se regressio.

Habebant enim singuli intra uel extra monasterium iniuncta sibi officia, quæ tam fideliter, diligenter & honeste administrabant, ac si diuinitus præcepta extitissent. Summa inter eos seruabat mentis in Deum deuotio, tantaque inter se charitate & amore fraterno in unitate spiritus erant coniuncti, ut nulla turbatio nullaque displicentia, pacem & tranquillitatem eorum unquam infirmauerit. In communi uiuebant omnes, abiectionem omnis proprietatis tam stricte inuolabiliterque custodientes, ut nihil penitus uel se uel mundum sentire putarentur. Ad obedientiam seniorum erant promptissimi, alacres semper & uoluntarij: ad omnia quæcunque illi mandare uoluissent, non solum in leuibus & quotidianis actionibus, sed etiã in grauioribus, & his quæ secundum æstimationem humanam impossibilia uiderentur. Inter quos non solum contentiones & iurgia nulla erant, sed nec uerbum ociosum quidem aut risum prouocans ab aliquo eorum poterat audiri. Singulis quatuordecim diebus in Dominica, festis quoque maioribus, & in uiam dirigendi, qui ante Dominicam non reuertentur, singuli communicantes corpus Domini nostri Iesu Christi cum maxima reuerentia & deuotione sumpserunt. Ad completorium singulis diebus conuersi omnes una cum monachis uniuersis ad ecclesiam conuenerunt, quo finito cum summo silentio iuxta præceptum regulæ ad cellas suas euntes, parumper æternos possent consurgere. In omnibus denique exercitijs spiritualibus, quæ hominem claustralem perficiunt, & ad morem cœlestis patriæ incendunt, tam studiose, tam deuote, tamque seruentes uitam suam instituerunt, ut solo tempore quidem posteriores, monibus autem & obseruantia disciplinæ regularis antiquissimus illis in eremo Aegypti monachis pares omnino coram Deo & hominibus haberentur. Sed nunc tandem ad historiam narrationem reuertamur, quia non opus est uitam & mores uir sanctissimi huic operi nostro per ordinem inferere, quæ conscriptæ in speciali volumine continetur. Cum itaque Frederico quondam pastore fratrum importunitate per comitem abdicato Wilhelmus reuerendissimus abbas, tandem post multa impedimenta fuisset ordinatus, nec monasterii fundatio completa fuerat, nec donatio necessaria per ipsum comitem, per consuetudinem temporis legitime confirmata.

DE CONSECRATIONE NOUÆ BASILICÆ S. AVELLI,
dotatione, manumissione & libertate monasterii, quam Wilhelmus procurauit.

Instat Wilhelmus ut ecclesia perficiatur.

Cum igitur ecclesia monasterij necdum fuisset consummata, quando Wilhelmus ad Hirsaugiam uenit quemadmodum antea diximus, neque donatio per comitem Adelber-

1011

Adelbertum facta, communitio necessaria confirmata, sanctus pater vna cum fratribus suis: quorum tum paruus adhuc erat numerus, summa cura, diligentia & studio monendo, promouendo & cooperando coepit instanter agere, quatenus opus inceptum quanto citius completeretur. Cum autem diligentissime instarent operi coepto, Adelberto comite & deuotissima coniuge prebentibus impensas, non minus quoque in circuitu fidelibus nobilibus & ignobilibus largitione eleemosynarum suarum concurrentibus, breui totum adificium fuit consummatum.

Ecclesia perfecta est cum monasterio.

MLXXI.

Anno nanque Dominice natiuitatis 1071. indictione 9. structura ecclesie ante decennium ferme inchoata, per Dei auxilium consummata est, vna cum reliquis habitaculis monachorum eodem tempore inchoatis. Eodem itaque anno, qui fuit Wilhelmi abbatissimus annus secundus, pridie nonarum Septembrium, eadem ecclesia dedicata per Henricum episcopum Nemetensem ordinarium, in cuius parochia monasterium est constructum, Adelberto comite eiusque vxore deuotissima Wiltrudi atque Wilhelmo abbate presentibus. His igitur factis cum amator veritatis Wilhelmus monasterium omnimoda libertati iuxta promissionem comitis traditum aestimaret, nihil que suspicaretur fraudis, laesus in Domino, propositum suum, iuxta regulam sanctissimi patris nostri Benedicti exequitur. At vero paucis annis transactis deuotissima Christi famula Wiltrudis comitissa audiens ex marito quam dolose & fraudulenter sanctum virum in literarum imperialium monasterij libertate datarum circumuenit, qua secretissime hoc ipsum abbatem Wilhelmo reuelare curauit, si quo modo restringere dolosi fraudes posset, admonens, & nouas literas prioribus cancellatis super libertate monasterij extrahere, seque daturam non segniter operam, ut consentiente viro nullus filiorum contrarium se poneret. Quanta cum tristitia & amaritudine vir sanctus fraudem non sibi tantum, sed Deo factam ingemuerit, non facile dixerim, quippe qui iam comitis animum non rectum erga cœnobium fore manifeste didicerat, ex quo in seruitutem denuo redacto seruorum Dei habitaculo, nihil aliud quam cito cultus monastici instare videretur euersio. Sed cum deceptum se miserabiliter cernebat, nullumque apud homines remedium inueniret, videreturque turpissimum post ordinationem episcopi locum & fratres deserere, nec minus graue cum periculo regularis disciplina frustra sub tyrannica seruitute ad posteritatis commodum velle laborare, ad Deum tota se mentis deuotione conuertit, & quod obtinere per homines ab homine fraudulento se posse desperauerat, facile per Dei misericordiam recepturum se sciebat. Et ecce omnipotens qui preces & lachrymas pauperum suorum non despicit, tantis comitem subito aduersitatibus intus à suis filiis & propinquis, foris ab extraneis tribulari prouida dispensatione permisit, ita ut omni humano penitus consilio & auxilio destitutus, nihil aliud quam extremam rerum & vite desperationem cogitaret. Admonitus tandem vxoris deuotissimæ consilio, virorum spiritualium suffragia requirit, qui non aliter euasurum illum calamitates quas pateretur, viro (ut ita dicam) ore confirmabant, nisi monasterium Hirsaugiense quod iniuste occupauerat, restitueret omnimoda libertati. At ille nihil moratus omnia se facturum promisit, vocatoque ad se reuerendissimo abbate Wilhelmo omnimodam libertatem monasterij omniumque ad ius monasterij pertinentium abrogatis ac penitus cancellatis prioribus literis, in manus eius obtulit: omnique iuri aut proprietati ratione aduocationis vel alterius cuiusque iurisdictionis seu maioritatis pro se filijsque & heredibus suis in perpetuum firma contestatione coram vxore, filijs & multis alijs renunciauit. Deinde præcepit abbati, quatenus literas vel per se vel per quoscunque alios super hac ipsa perpetua libertate monasterij conficeret, quacunque forma & tenore, sibi melius videretur expedire, se quando vellet cum eo ad regiam presentiam sine mora iturum, & omnia quæ ad huius rei pertinerent confirmationem sine dolo fideliter esse facturum. Itaque post paucos dies abbas Wilhelmus gratias Deo peragens debitas, formam literarum cum consilio prudentum virorum pro libertate perpetua concepit, vacillansque cum Adelberto regem personaliter adiit, & paginam testamentariam quam conceperat, sigilli regalis munimine in manus ipsius regis Henrici quarti obtulit corroborandam. Et quia totius libertatis, & dotationis vel (ut proprie dicamus) restitutionis monasterij Hirsaugiensis per sæpe dictum comitem factæ, in eisdem literis plenius dignoscitur summa contineri, non erit inutile si formam ipsius instrumenti regalis de verbo ad verbum huic operi nostro fideliter inseramus.

Ecclesia consecrata per episcopum spiriensem.

Fraus comitis sancto innocenti abbati per commissam.

Wilhelmus amarus sit animo ex hoc.

Deum adiutorem inuocat abbas Wilhelmus.

Comiti tribulatio immittitur.

Comes spiritualium quarit consilia.

Comes monasterium in perpetuum renunciat.

Comes abbatem literas conficere iubet ut vult.

Abbas & Comes pergunt ad regem.

Regis confirmatio testamentum comitis.

1011

is celeberrimam interesse, in consensu desiderium pleniori in illorum cōtione comitis p̄fice re-stitutionum rum consergere, vt sciat is monasterij festinatione nique cum que deponat eis matutine uissent in co- Mane singulis culum culpato condignam feruentiori in iunctum, omnibus ne- cia, que tum issent. Sum- & amore in- nia, pacem & es, abdicatio- penitus velle illimi, alacros um in Ieiunio- nationem hu- zia nulla eras, terat audiri. viam dirigens Dominio- letorium in- conueniant, es, parum per- s horis ad- ue hominem e, tam deuote- ores, mortibus pt. monachis l historia: nar- operi nostro itaque Fri- Wilhelmus re- ec monasterij et consuetudine

RELI; o Wilhelmus per comitem Adelber-